

SERRA

713

MAIG 2019 • 5,90 €

D'OR

**Vicent Ferrer o la construcció
d'una santedat**

Tomàs Martínez Romero

Entrevista a Manuel Forcano

Zeneida Sardà

**Marta Pessarrodona. Premi
d'Honor de les Lletres**

Catalanes 2019

Lluïsa Julià

Un llibre al Suprem

Jordi Sànchez

**Guinovart, el llaurador de
la pintura**

Montse Gispert-Sauch

Bartolomé Bermejo al MNAC

Santiago Alcolea

Dimitris Papaioannou

Jordi Coca

Aritz Cirbián, productor

Tariq Porter

La marca Arànega

Margot Mur

Panorama de narrativa catalana

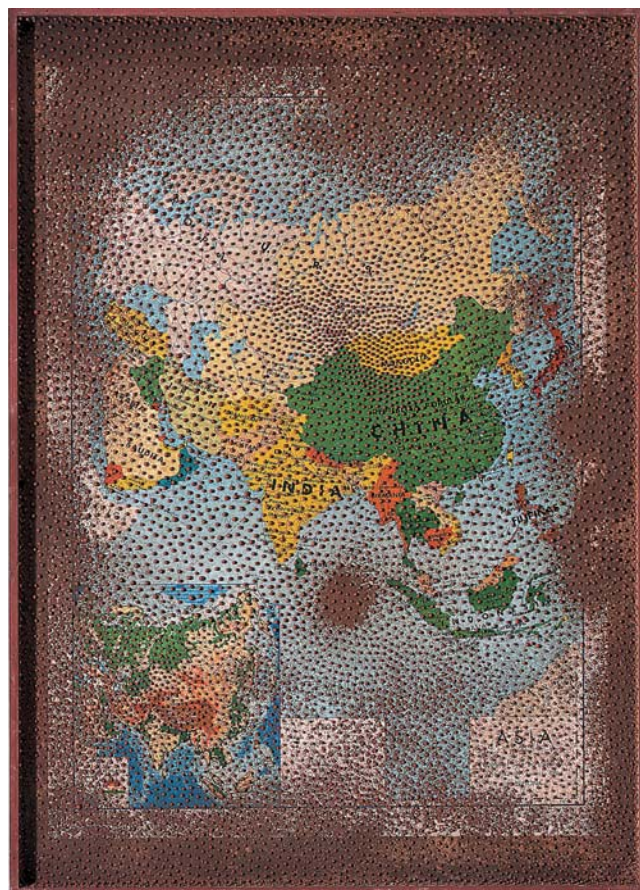
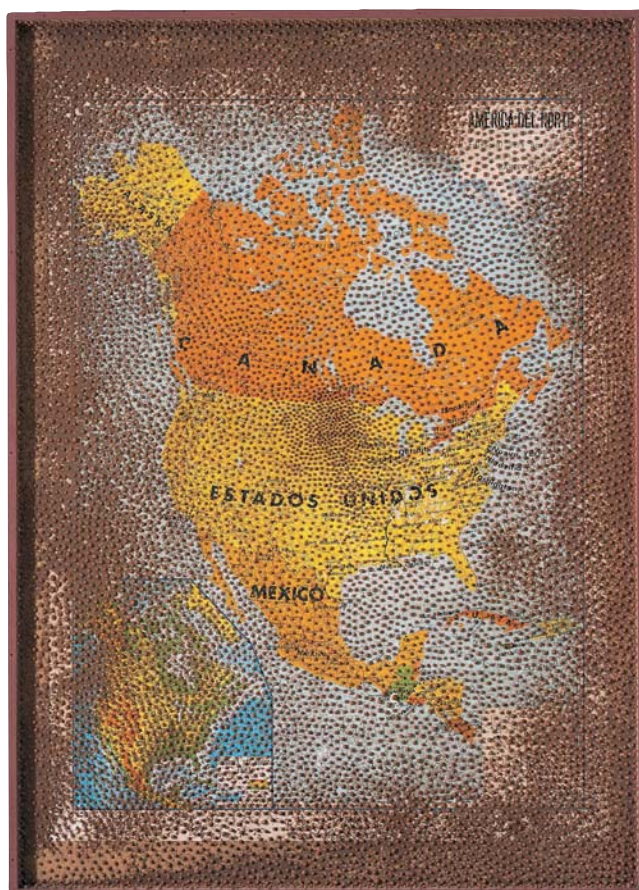
Borja Bagunyà

Guinovart

el llaurador de la pintura

per Montse Gispert-Saüch Viader

El recorregut de l'exposició va del 1984 al 2000 i inclou peces que s'han vist poc. *Mapa dels EUA* i *Mapa d'Àsia*, ambdues de 1978. Tècnica mixta sobre fusta. Fundació Privada Espai Guinovart. Agramunt. (Foto: Fundació Vila Casas)

Amb l'enlluernadora exposició «Guinovart, la realitat transformada» de la Fundació Vila Casas, comissariada per Lluçia Homs, es clou l'Any Guinovart, que, amb motiu del desè aniversari de la seva mort, ha desplegat un ventall ampli d'exposicions (una vintena) de les seves múltiples facetes per terres catalanes, per rescabalar i donar testimoni de la seva veu única, potent, apassionada i crítica.

És possible que aquesta retrospectiva colofó de l'any dedicat a l'artista viatgi després al Japó i a Sud-àfrica co-

missariada per Àlex Susanna, però podem continuar gaudint del seu univers amb una exposició de gravats a la galeria Eude —que es pot veure des del passat mes d'abril fins al juliol— i amb la propera gran exposició del 2027 en commemoració dels cent anys del seu naixement.

Josep Guinovart (1927-2007), representant de la segona avantguarda plàstica catalana del segle XX, és una baula imprescindible de l'art català, amb una obra en constant procés de recerca i experimentació, difícil de classificar. Deutora del romànic, poua el primitivisme d'arrel popular des d'una estètica contemporània fins a

«El seu univers té ressonàncies
mítiques i simbòliques i
s'endinsa en la cultura ancestral
mediterrània.»

configurar un estil propi inconfusible que alguns anomenen «nou realisme».

El seu univers té ressonàncies mítiques i simbòliques i s'endinsa en la cultura ancestral mediterrània, amb temes com el laberint i el minotaure, o el brau, però també la creu i el món rural. El cercle és constant en la seva obra, símbol del culte solar, de vida, dinamisme, perfecció i completeness, amb motius com l'era, la roda, el rellotge del blat, el sol d'arengades, astres, el pou, la rosa...

La fam d'art i de llibertat es tradueix en la riquesa del seu repertori i dels materials, tècniques i plantejaments que el duen a expressar-se àmpliament, més enllà de la pintura: cartellisme, gravat, il·lustració, escenografia, escultura i instal·lació. La mostra accentua aquesta riquesa amb més de vuitanta obres desplegades sense ordre cronològic, que permeten veure els diferents girs plàstics de la seva trajectòria, des del magicisme primigeni fins a l'abstracció última, un viatge emotiu al cor de l'artista. El recorregut va del 1948 al 2000 i inclou peces que s'han vist poc, com la instal·lació *Laberint 2001*, el bosc *Contorn-Entorn* o la colpidora *Passarel·la Bagdad*, una filera de cossos mutilats.

Guinovart és sinònim d'esclat i de passió creativa, i beu de moltes esferes que tradueix en art, com la poesia —especialment Lorca—, la música, la natura en tot el seu espectre (del més humil al còsmic), l'ofici de ser àmpliament pintor, sense menystenir la política i la cultura del seu temps. L'univers guinovartià es pot descabdellar de moltes maneres; Guinovart és immens i no s'acaba mai: «musicòfil», lletraferit, «llaurador» de la terra, viatger, mediterrani, crític, en diàleg permanent amb artistes...

L'artista barceloní crea un estil inconfusible de rauxa continguda, una síntesi de natura i cultura, matèria i signes, idea i sentiment, a partir del *collage* i l'*assemblage* d'elements heteròclits: portes, finestres, claus, pales, brotxa, escales, rodes, llaunes, bombetes, o d'elements orgànics com blat, espigues, closques d'ou i de cargol, petxines, terra, troncs d'arbre, fulles, palla, en una estètica que es vol descurada i gastada, viscuda. Sovint incrusta el paisatge directament al llenç. En la seva línia oberta i d'expansió experimenta totes les possibilitats de la matèria, sigui fusta, plàstic, polivinil, fibrociment o uralita; als seus ulls, tot pot esdevenir art.

Guino és també un gran colorista, amb molts registres. Les gammes terroses i blaves assenyalen els grans temes recurrents de la seva obra, el retorn als orígens i el tel·lúric d'una banda i l'imaginatiu i eteri de l'altra, però també els verds de la vinya, els negres cremats i els colors esclatants, nous, que recull dels seus viatges al Marroc, Algèria, Egipte, Mèxic, Nova York... que transfiguren el color de la seva paleta.

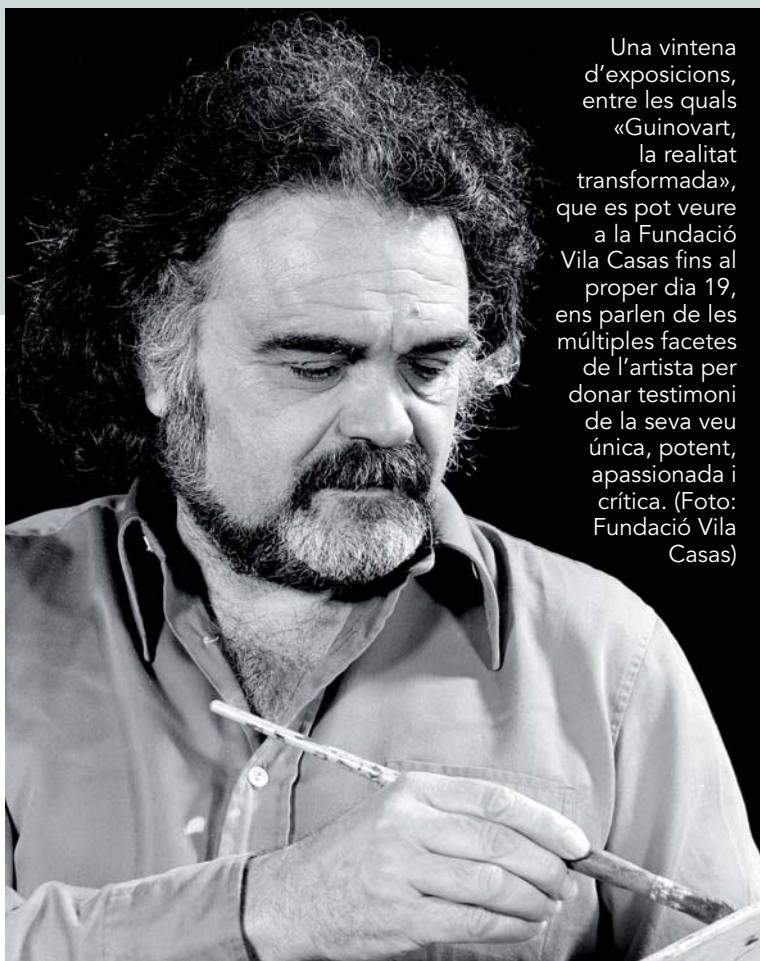
Reivindica el seu ofici, la necessitat de crear, que plasma en peces com *Brotxa bandera*, la *Paleta III* de fang o *Homenatge al pintor de parets*. Entén la pintura com una actitud ètica lligada a un compromís polític i

Passarel·la Bagdad, una colpidora filera de cossos mutilats. (Fotos: Montse Gispert-Saüch)

En la seva obra hi trobem la citació constant d'Agramunt, on es refugià durant la Guerra Civil i on descobrí un món nou. *Agramunt II* i *Agramunt III*, de 1976. Tècnica mixta sobre fusta. Fundació Privada Espai Guinovart. Agramunt. (Foto: Montse Gispert-Saüch)

«Guinovart sovint incrusta el paisatge directament al llenç. [...] Als seus ulls, tot pot esdevenir art.»

Una vintena d'exposicions, entre les quals «Guinovart, la realitat transformada», que es pot veure a la Fundació Vila Casas fins al proper dia 19, ens parlen de les múltiples facetes de l'artista per donar testimoni de la seva veu única, potent, apassionada i crítica. (Foto: Fundació Vila Casas)

El cor de l'era, 2003. Tècnica mixta sobre fusta. Fundació Privada Espai Guinovart. Agramunt. (Foto: Fundació Vila Casas)

Janitzio, 1990. Tècnica mixta sobre fusta. Fundació Privada Espai Guinovart. Agramunt. (Foto: Fundació Vila Casas)

Contorn-Entorn, 1976. Conjunt de disset troncs intervinguts per l'artista. Fundació Privada Espai Guinovart. Agramunt. (Foto: Fundació Vila Casas)

social d'esquerres, i també com una arma per a denunciar el franquisme, les condicions dels pescadors gallecs o dels treballadors de la fàbrica Rocalla, l'especulació del món de l'art, el conflicte entre israelians i palestins, la dictadura xilena o la deshumanització de la ciutat, que s'inspira en *Poeta a Nova York* de Lorca. Destaquen els sarcàstics caps de lloro de Franco; *El mestre*, sota sospita en el franquisme; *Uralita*, o els ruscs de *Nova York* que retraten l'alienació urbana. Perquè «el que em motiva és resoldre plàsticament un plantejament ètic», diu Guino. I el revers d'aquesta cara és l'homenatge que ret a artistes i figures rellevants, com Picasso, Miró, el *Che*, Màrius Torres o Allende.

Exuberant, lúdic, barroc i líric, i a voltes excessiu, és un pintor lligat estretament al seu país, arrelat a la terra i la cultura catalanes, que estima profundament la natura —«el meu tatuatge és la terra», diu explícitament—. L'amor al camp i la citació constant d'Agramunt, on es refugià durant la Guerra Civil i on descobrí un món nou, esclaten en peces que inunda de rostolls, pluja de fang i orografies varies. Fascinat pel simbolisme i el vigor de la natura i els seus cicles vitals per la seva capacitat de regeneració, arriba a sacralitzar el blat, que tradueix en imatges poderoses: una pluja daurada que emana d'un ull o la llavor que irradia en un absis romànic, però també insisteix en el bosc cremat, l'era, la cabana, el mussol i la vaca... i resumeix la vida rural en l'espectacular cosmos de la Fundació Espai Guinovart d'Agramunt, on no falten animals, plantes, objectes i eines del camp, tota la càrrega poètica de l'humil, dins la tradició espigoladora de Jujol.

L'altra pulsó important és la recerca del blau inassolible, que el fa navegar per tots els blaus del mar «plens de plata i de temps», els blaus insondables del Mediterrani, en el seu particular viatge a Ítaca. El peix, la barca i el pescador són altres motius recurrents. Convoca la nit i la lluna argentada, esparraca i dibuixa el paisatge en múltiples variacions, siguin les roques del cap de Creus, *Aire*, *Vent i estels*, el *Mural de les quatre estacions*, *A la llum*, *Taques de vi...* però també el desert d'Algèria o l'esclat de grocs i taronges de les terres mexicanes.

La música és un capítol a part: partitures i guitarres trencades, gastades i cremades, a vegades *enterrades* o en

Guinovart reivindica el seu ofici, la necessitat de crear en obres com *Brotxa Bandera*, 1970, tècnica mixta damunt tela. Col·lecció Bassat. (Foto: Montse Gispert-Saüch)

“

Guinovart va intentar resoldre plàsticament els seus plantejaments ètics.

”

forma de creu, que il·lustren el lament d'un poble, *cante jondo*, el plor indeturable del bell poema *La guitarra* de Lorca; però també al·lusives al jazz, al blues i a la música clàssica. Com diu ell mateix, el ritme articula tota la seva obra: «No puc entendre una obra sense ritme, i fins i tot l'exagero en les obres. El ritme forma part de mi mateix, puc dir que soc, que tinc, que estic obsessionat pel ritme», per aquesta pulsio dinàmica que sovint trena amb una cal·ligrafia sinuosa i colorista.

Obres com *Brotxa bandera*, el seu autoretrat; les lluminoses *Era* i *La capella del blat*, la taula tel·lúrica *Arram*, les

poètiques *Fang i paraigües*, *Minotaure*, *Rasclat*, *Ítaca*, *Homenatge a Allende*, o la punyent *Passarel·la Bagdad*, sintetitzen els temes que interessen l'artista i són peces cabdals amb una història al darrere.

Pintor visceral, profundament matèric i sensual, la seva obra oberta i en contínua transformació conjuga el primitiu i l'avantguarda, en una producció honesta, coherent i compromesa, perquè «l'únic compromís possible és tenir consciència del món que ens envolta, exercir la crítica constant i aprofundir essencialment en el llenguatge: això farà possible la intemporalitat», diu l'artista.

MAGMA

LES FRONTERES D'ULISSES

LA CRISI DELS REFUGIATS A EUROPA

RAFAEL VILASANJUAN

Rafael Vilasanjuan és periodista i ha treballat molt en àrees de conflicte. En aquest llibre ens parla, d'una manera clara i concisa, de les dificultats amb què es troben els refugiats. Des de la barbàrie de la guerra fins a la indiferència d'una societat que els rebutja. Qüestionar-les davant del seu patiment és la intenció que l'ha portat a escriure aquestes pàgines.

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Ausiàs Marc, 92-98 - comanda@pamsa.cat - www.pamsa.cat

NOVETAT

